

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 399/06-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza na neverejnom zasadnutí 22. marca 2007 prerokoval prijatú sťažnosť spoločnosti V., s. r. o., B., zastúpenej advokátkou JUDr. A. G., T., vo veci porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Cob 322/2005 z 23. mája 2006 a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 2 Cob 322/2005 z 23. mája 2006 porušil základné právo spoločnosti V., s. r. o., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Cob 322/2005 z 23. mája 2006 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný zaplatiť obchodnej spoločnosti V., s. r. o., trovy právneho zastúpenia v sume 6 887,72 Sk (slovom

šesťtisícosemstoosemdesiatsedem slovenských korún, sedemdesiatdva halierov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. A. G., T., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 399/06 z 22. novembra 2006 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť spoločnosti V., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Cob 322/2005 z 23. mája 2006.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže tak sťažovateľka v podaní z 29. decembra 2006, ako aj krajský súd vo vyjadrení z 11. decembra 2006 vyslovili súhlas s tým, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd preto vo svojom rozhodovaní vychádzal z obsahu sťažnosti, z písomných vyjadrení a z listinných dôkazov.

Sťažovateľka požaduje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu sp. zn. 2 Cob 322/2005 z 23. mája 2006 s tým, aby bol zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie, a zároveň žiada uhradiť trovy svojho právneho zastúpenia.

Sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a prijal na ďalšie konanie II. senát ústavného súdu. Na základe rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2007 sa stal sudca spravodajca v tejto veci členom IV. senátu ústavného súdu. Vzhľadom na to vo veci samej

o sťažnosti sťažovateľky rozhodoval IV. senát ústavného súdu v zložení uvedenom v záhlaví tohto nálezu.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka požadovala od žalovaného zaplatenie istiny 1 074 039,75 Sk s príslušenstvom z dôvodu poplatku z omeškania, pričom vychádzala zo sadzby poplatku z omeškania vo výške 0,1 % denne za každý deň omeškania s úhradou faktúr vyúčtovaných žalovanému sťažovateľkou za vydané lieky a zdravotnícke pomôcky pre poistencov žalovaného. Pri uplatnení nároku vychádzala sťažovateľka z ustanovenia § 38 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zdravotnom poistení“), podľa ktorého bol poplatok z omeškania za každý deň omeškania 0,1 %. Žalovaný namietal, že k omeškaniu s platbami za faktúry došlo až po 1. júni 2003, keď už platilo novelizované ustanovenie § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení, podľa ktorého bol poplatok z omeškania už iba vo výške 0,01 % denne. Sťažovateľka s právnym názorom žalovaného nesúhlasila a poukázala na nález ústavného súdu zo 17. mája 2004, ktorý bol uverejnený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka zákonov“) pod č. 396/2004 s tým, že uvedeným nálezom bol vyslovený nesúlad § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení v novelizovanom znení s čl. 20 ods. 1 druhou vetou v spojení s čl. 13 ods. 3 a 4 ústavy. Ústavný súd teda vyslovil nesúlad novelizovaného ustanovenia účinného od 1. júna 2003, ktorým sa výška poplatku z omeškania znížila z 0,1 % (denne) na 0,01 % denne. V dôsledku nálezu ústavného súdu stratilo novelizované ustanovenie § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení účinnosť 15. júla 2004, keď bol nález uverejnený v Zbierke zákonov. To znamená, že v čase podania žaloby sťažovateľkou 18. decembra 2004 nebolo toto ustanovenie účinné a v čase vynesenia rozsudku krajského súdu nebolo už ani platné. Krajský súd však vo svojom rozhodnutí vychádzal napriek tomu z neústavnej právnej normy a zaujal stanovisko, podľa ktorého sťažovateľke za omeškanie žalovaného s platením faktúr po 1. júni 2003 priznal poplatok z omeškania iba v dennej výške 0,01 %.

Podľa názoru sťažovateľky uvedeným rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu tým, že krajský súd rozhodol vo veci podľa takej právnej normy, o ktorej ústavný súd rozhodol, že nie je v súlade s ústavou, pričom rozsudok krajského súdu bol vydaný v čase, keď už aplikovaná právna norma stratila tak účinnosť, ako aj platnosť. Rozsudok krajského súdu bol sťažovateľke doručený 22. júna 2006.

Podpredseda krajského súdu vo svojom vyjadrení k prijatej sťažnosti z 11. decembra 2006 doručenom ústavnému súdu 15. decembra 2006 okrem iného uviedol:

„Podstatou sťažnosti sťažovateľky je skutočnosť, že Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cob 322/2005, svojím rozhodnutím porušil čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čím porušil jeho ústavne zakotvené základné právo na súdnu ochranu, keď pri rozhodovaní v predmetnej veci aplikoval právny predpis (zákon č. 138/2003 Z. z., ktorým, okrem iného, bolo novelizované i ustanovenie § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z.), o ktorom bolo Nálezom Ústavného súdu SR č. k. PL. ÚS 38/03-89 zo dňa 17. 05. 2004 rozhodnuté, že toto ustanovenie nie je v súlade s článkom 20 ods. 1, veta druhá, v spojení s článkom 13 ods. 3 a 4 Ústavy Slovenskej republiky.

K tejto sťažnosti si dovoľím uviesť niekoľko faktov. Sťažovateľka si svoje právo, dané jej ustanovením § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. v znení neskorších predpisov, t. j. právo na poplatok z omeškania za oneskorenú úhradu faktúr, ktorými žalovanému vyúčtovala poskytnutie liekov a zdravotníckych pomôcok poisťencom žalovaného, uplatnila na príslušnom Okresnom súde Bratislava II. žalobou, a to v sadzbe 0,1 % z oneskorene uhradených súm za každý deň omeškania. Medzi takto uplatneným nárokom boli faktúry, ktoré boli splatné po 01. 06. 2003, teda po nadobudnutí účinnosti zákona č. 138/2003 Z. z. až do Nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 17. 05. 2004, publikovaného v Zbierke zákonov Slovenskej republiky dňa 15. 07. 2004, kedy bol vyslovený nesúlad ustanovenia § 38 ods. 4 zákona č. 138/2003 Z. z. s Ústavou Slovenskej republiky.

Súd prvého stupňa, vychádzajúc z ustanovenia čl. 125 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, rozhodol rozsudkom tak, že žalobe čiastočne vyhovel a vo zvyšku žalobu zamietol. Proti tomuto rozsudku v zamietajúcej časti a proti výroku o trovách konania podal odvolanie sťažovateľ. Odvolací súd po preskúmaní rozsudku v jeho napadnutej časti tento rozsudok ako vecne správny podľa ustanovenia § 219 O. s. p. potvrdil.

Rovnako súd prvého stupňa i konajúci senát odvolacieho súdu pri svojom rozhodovaní bral zreteľ na čl. 125 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj na ustanovenie § 41a ods. 3 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov a dospel k rovnakým právnym záverom, a to takým, že v čase od nadobudnutia účinnosti zákona č. 138/2003 Z. z. až do uverejnenia Nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, prináležalo sťažovateľovi právo na poplatok z omeškania v sadzbe 0,01 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania bez ohľadu na to, kedy si toto právo uplatnil, teda či až po zverejnení Nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky v Zbierke zákonov Slovenskej republiky. Túto svoju úvahu oprel aj o tú skutočnosť (aj keď ju vo svojom rozhodnutí neuviedol), že právo žalobcu na účtovanie poplatku z omeškania vzniklo už prvým dňom omeškania so zaplatením faktúr, kedy v súdnom konaní sa mohol domáhať svojho práva nielen na zaplatenie istiny spočívajúcej vo vyúčtovaní hodnoty liekov a zdravotníckych pomôcok poistencom žalovaného, ale aj poplatku z omeškania, kedy bola zákonom č. 138/2003 Z. z. ustanovená sadzba tohto poplatku vo výške 0,01 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania. Navyše je senát toho právneho názoru, že účinky rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky majú účinky ex nunc, teda až po ich publikácii v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a nie spätne, teda ex tunc. Tento náš právny názor vychádza aj z článku 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý proklamuje právnosť štátu Slovenskej republiky, a z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, z ktorých rovnako vyplýva, že princípom právnej istoty musí byť dôvera v účinný a platný právny predpis.“

K vyjadreniu podpredsedu krajského súdu zaujala 29. decembra 2006 stanovisko právna zástupkyňa sťažovateľky, ktorá s ním vyslovila nesúhlas z dôvodov, ktoré tvoria podstatnú časť argumentácie jej sťažnosti ústavnému súdu. Navyše dodala, že: „... aj môj právny názor vychádza z čl. 1 Ústavy SR, ktorý proklamuje právnosť štátu Slovenskej republiky a z judikatúry Ústavného súdu SR, z ktorých vyplýva, že princípom právnej istoty musí byť dôvera v účinný a platný právny predpis. Preto poukazujem na to, že v čase vynesenia rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Cob 322/2005-55 zo dňa 23. 5.

2006, nebolo ustanovenie § 38 ods. 4 zákona 273/94 Z. z. v znení novely 138/2003 Z. z. ani účinné ani platné.

Preto považujem rozsudok Krajského súdu v tejto veci za protiústavný a súčasne porušujúci základné právo sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa § 46 ods. 1 Ústavy SR.

II.

Z rozsudku krajského súdu sp. zn. 2 Cob 322/2005 z 23. mája 2006 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) z 8. novembra 2005 sp. zn. 42 Cb 130/2005, pričom žalovanej nebola priznaná náhrada trov odvolacieho konania.

V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd okrem iného uviedol:

„Odvolací súd preskúmal rozhodnutie súdu prvého stupňa podľa §-u 212 ods. 1 O. s. p., s nariadením pojednávania podľa §-u 214 ods. 1 O. s. p., oboznámil sa s dôkazmi vykonanými pred súdom prvého stupňa, ako aj s dôvodmi uvedenými v odvolaní odporcu a dospel k záveru, že odvolaniu nie je možné vyhovieť.

Odvolací súd je názoru, že podľa ust. čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy SR ústavný súd rozhoduje o súlade úkonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas NS SR a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom stanoveným zákonom.

Ak ústavný súd svojim rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi uvedenými v odseku 1 je nesúlad, strácajú príslušné predpisy, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia účinnosť. Orgány, ktoré tieto predpisy vydali, sú povinné, do 6 mesiacov od vyhlásenia ústavného súdu uviesť ich do súladu s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami spôsobom ustanoveným zákonom. Ak tak neurobil, také predpisy, alebo ich časti, alebo ich ustanovenia strácajú platnosť po 6 mesiacoch od vyhlásenia.

Podľa ust. §-u 41a ods. 3 zák. č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu SR, v konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov, stratou

účinnosti, prípadne platnosti právnych predpisov na základe Nálezu ÚS sa neobnovuje platnosť právnych predpisov nimi zrušených, ak však išlo len o ich zmenu alebo doplnenie, platí starší právny predpis v znení platnom pred touto zmenou.

Podľa názoru odvolacieho súdu teda je možné konštatovať, že pokiaľ išlo len o zmenu alebo doplnenie zákona, o ktorej zmene alebo doplnení Ústavný súd SR v náleze vyslovil nesúlad s Ústavou SR, stráca účinnosť a účinnosť nadobúda starší právny predpis pred touto zmenou alebo doplnením.

Zákon č. 138/2003 Z. z., ktorým bol novelizovaný zák. č. 273/1994 Z. z., nadobudol účinnosť 1. 6. 2003 a stratil ju 15. 7. 2004. V čase jeho účinnosti činil podľa ust. §-u 38 ods. 4 zák. 138/2003 Z. z. poplatok z omeškania 0,01 % za oneskorenie úhradu faktúr za každý deň omeškania.

Takýto názor vyslovil ústavný súd aj vo svojom rozhodnutí III ÚS 24/06-9 zo dňa 11. 1. 2006.

Preto je odvolací súd názoru, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav, vyvodil správny právny záver a preto v napadnutej časti rozsudok podľa §-u 219 O. s. p. potvrdil.“

Z nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 38/03 zo 17. mája 2004 vyplýva, že ústavný súd okrem iného vyslovil aj nesúlad ustanovenia § 38 ods. 3 a 4 zákona o zdravotnom poistení s čl. 20 ods. 1 druhou vetou v spojení s čl. 13 ods. 3 a 4 ústavy. Nález bol uverejnený v Zbierke zákonov 15. júla 2004 pod č. 396/2004 Z. z.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (...).

Podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy ústavný súd rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom (...).

Podľa čl. 125 ods. 3 ústavy ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi uvedenými v odseku 1 je nesúlad, strácajú príslušné predpisy, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia účinnosť. Orgány, ktoré tieto právne predpisy vydali, sú povinné do šiestich mesiacov od vyhlásenia rozhodnutia ústavného súdu uviesť ich do súladu s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom ustanoveným zákonom, a ak ide o predpisy uvedené v odseku 1 písm. b) a c), aj s inými zákonmi, a ak ide o predpisy uvedené v odseku 1 písm. d), aj s nariadeniami vlády a so všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy. Ak tak neurobia, také predpisy, ich časti alebo ustanovenia strácajú platnosť po šiestich mesiacoch od vyhlásenia rozhodnutia.

Podľa čl. 125 ods. 6 ústavy rozhodnutie ústavného súdu vydané podľa odsekov 1, 2 a 5 sa vyhlasuje spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov. Právoplatné rozhodnutie ústavného súdu je všeobecne záväzné.

Podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak osoby uvedené v § 18 ods. 1 písm. a) až f) dospejú k názoru, že právny predpis nižšej právnej sily nie je v súlade s právnym

predpisom vyššej právnej sily alebo s medzinárodnou zmluvou, môžu podať ústavnému súdu návrh na začatie konania.

Podľa § 41 ods. 2 zákona o ústavnom súde nález, ktorým sa zistil nesúlad právnych predpisov s právnym predpisom vyššej právnej sily alebo s medzinárodnou zmluvou, vyhlási sa spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov. Nález je všeobecne záväzný odo dňa jeho vyhlásenia v Zbierke zákonov.

Podľa § 41a ods. 1 zákona o ústavnom súde právny predpis, jeho časti alebo niektoré jeho ustanovenia strácajú účinnosť dňom vyhlásenia nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov.

Podľa § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde stratou účinnosti, prípadne platnosti právnych predpisov na základe nálezu ústavného súdu sa neobnovuje platnosť právnych predpisov nimi zrušených; ak však išlo len o ich zmenu alebo o doplnenie, platí skorší právny predpis v znení platnom pred touto zmenou alebo doplnením.

Podľa § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde ak súd v trestnom konaní vydal na základe právneho predpisu, ktorý neskôr stratil účinnosť podľa čl. 125 ústavy, rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť, ale nebol vykonaný, strata účinnosti takého právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého ustanovenia je dôvodom obnovy konania podľa ustanovení Trestného poriadku.

Podľa § 41b ods. 2 zákona o ústavnom súde ostatné právoplatné rozhodnutia vydané v občianskoprávnom alebo správnom konaní na základe právneho predpisu, ktorý celkom, sčasti alebo v niektorom ustanovení stratil účinnosť, zostávajú nedotknuté; povinnosti uložené takýmito rozhodnutiami nemožno nútene vymáhať.

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia

zákonov a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Za výnimku z princípu, podľa ktorého výklad zákonov prislúcha predovšetkým všeobecným súdom, treba považovať viaceré ustanovenia zákona o ústavnom súde. V danom prípade ide o ustanovenia, z ktorých vyplývajú účinky nálezov ústavného súdu vydaných v konaní o súlade právnych predpisov.

Podľa právneho názoru sťažovateľky povinnosťou všeobecného súdu je aplikovať právny stav vzniknutý nálezom ústavného súdu o nesúlade právnych predpisov, a to nielen v procesnoprávnom zmysle, ale aj z hľadiska hmotnoprávneho. To znamená, že hmotnoprávne účinky nesúladného ustanovenia sa uverejnením nálezu ústavného súdu anulujú *ex tunc*. V týchto prípadoch sa teda vychádza z toho, že hmotnoprávne účinky nesúladného ustanovenia sú nálezom ústavného súdu anulované od začiatku.

Oproti tomu podľa právneho názoru krajského súdu treba hmotnoprávne účinky nálezu ústavného súdu o nesúlade právnych predpisov vykladať tak, že platia *ex nunc*, teda od momentu uverejnenia nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov. Preto nároky vzniknuté do momentu uverejnenia nálezu o nesúlade právnych predpisov sa riadia právnym stavom existujúcim dovtedy. Nový právny stav založený nálezom ústavného súdu sa vzťahuje iba na nároky vzniknuté od uverejnenia nálezu.

Z pohľadu ústavného súdu treba na úvod konštatovať, že v danej veci ide o kolíziu medzi princípom zachovávanía ústavnosti na jednej strane a princípom právnej istoty na strane druhej. Oba princípy sú súčasťou právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy. Princíp zachovávanía ústavnosti sa realizuje v tomto prípade rozhodovaním ústavného súdu v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy. Princíp právnej istoty sa prejavuje v dvoch smeroch. Jednak je založený na prezumpcii ústavnosti právnych

predpisov (až do opačného rozhodnutia ústavného súdu) a jednak na právoplatných rozhodnutiach orgánov verejnej moci vychádzajúcich z prezumpcie ústavnosti. Podľa názoru ústavného súdu prednosť treba dať jednoznačne princípu ústavnosti, a to za súčasného spolupôsobenia určitých brzd daných princípom právnej istoty.

Ústava a zákon o ústavnom súde rozdeľujú problematiku hmotnoprávných účinkov nálezu ústavného súdu o súlade právnych predpisov na dve skupiny. Ide predovšetkým o prípady, ktoré boli do momentu uverejnenia nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov už právoplatne skončené (judikované). Ďalej sú to prípady, ktoré vo chvíli uverejnenia nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov právoplatne skončené ešte neboli.

1. Z ustanovenia § 41b ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že právoplatné rozhodnutia vydané v občianskoprávnom a správnom konaní pred uverejnením nálezu ústavného súdu o nesúlade právnych predpisov po uverejnení nálezu zostávajú síce nedotknuté, avšak povinnosti uložené takýmito rozhodnutiami nemožno nútene vymáhať. Uvedené ustanovenie však neposkytuje žiadnu ochranu tomu účastníkovi občianskoprávneho alebo správneho konania, ktorý bol v konaní neúspešný, teda uplatnený nárok mu vzhľadom na aplikáciu nesúladného právneho predpisu nebol priznaný, resp. nebol priznaný v celom rozsahu.

Možno konštatovať, že hmotnoprávne účinky nálezu o nesúlade pôsobia *ex tunc*. Aj keď nedochádza k obnove právoplatne skončeného konania, kým povinný subjekt do uverejnenia nálezu uloženú povinnosť nesplnil, stáva sa táto nevymáhateľnou proti vôli povinného subjektu.

2. Hoci ústava a zákon o ústavnom súde nemajú výslovné ustanovenia o hmotnoprávných účinkoch nálezu o nesúlade vydaného pred právoplatným skončením konania, treba dôjsť k jednoznačnému záveru, že v týchto veciach nastávajú hmotnoprávne účinky pre všetkých účastníkov konania *ex tunc*. Ak sa totiž tieto účinky prejavujú *ex tunc* vo veciach judikovaných právoplatne pred uverejnením nálezu, potom a fortiori musí to tak byť vo veciach neskončených právoplatne v momente uverejnenia nálezu o nesúlade.

Opačný výklad je priamym popretím princípu zachovávanía ústavnosti a zároveň neprípustným absolutizovaním princípu právnej istoty.

Ústavný súd považuje za potrebné v tejto súvislosti pripomenúť, že podľa čl. 130 ods. 1 písm. d) ústavy a § 18 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde môže podať návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov aj všeobecný súd, a to v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou. Ak totiž všeobecný súd dospeje k záveru, že právny predpis, ktorý by mal v konkrétnej prerokúvanej veci aplikovať, nie je v súlade s právnym predpisom vyššej právnej sily, má možnosť vylúčiť aplikáciu tohto nesúladného právneho predpisu prostredníctvom ústavného súdu, ktorý môže nesúlad právneho predpisu vysloviť. Následkom nálezu ústavného súdu by malo byť, že všeobecný súd daný právny predpis nebude pri rozhodovaní veci aplikovať. Pri právnom názore, aký zastáva krajský súd, nemalo by oprávnenie všeobecného súdu podať návrh na vyslovenie nesúladu žiaden konkrétny praktický význam. Hoci by ústavný súd nesúlad predpisu vyslovil, nič by sa tým nezmenilo na hmotnoprávnom posúdení konkrétnej veci, lebo posudzované nároky vznikli ešte v čase, keď bol tento predpis platný a účinný a vzťahovala sa naň prezumpcia ústavnosti.

Vzhľadom na to možno konštatovať, že interpretácia hmotnoprávnych účinkov nálezu ústavného súdu o nesúlade právnych predpisov, ktorú zastáva krajský súd, je arbitrárna. Je totiž v zrejmom rozpore s ústavnou a zákonnou úpravou.

Takýto názor korešponduje aj so stanoviskom pléna ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 1/06 z 11. októbra 2006, ktorým ústavný súd prijal zjednocujúce stanovisko k odlišným právnym názorom senátov ústavného súdu vyslovených pri svojej rozhodovacej činnosti na aplikáciu nálezu ústavného súdu č. k. PL. ÚS 38/03-89 zo 17. mája 2004 v konaní pred všeobecným súdom, ktorého predmetom je určenie poplatku z omeškania.

Z tohto nálezu vyplýva, že krajský súd bol v danom prípade povinný pri rozhodovaní aplikovať znenie § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde, text za bodkočiarkou, podľa ktorého

„ak však išlo o zmenu alebo doplnenie, platí skorší predpis v znení platnom pred touto zmenou alebo doplnením“.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd v danom prípade oprel svoj rozsudok sp. zn. 2 Cob 322/2005 z 23. mája 2006 o také znenie § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení, ktoré v čase jeho rozhodovania nebolo platné ani účinné, t. j. rozhodol v zjavnom rozpore s ústavou a zákonom.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti bolo potrebné vysloviť, že rozsudkom krajského súdu sp. zn. 2 Cob 322/2005 z 23. mája 2006 bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

Keďže ústavný súd vyslovil porušenie označeného článku ústavy rozsudkom krajského súdu sp. zn. 2 Cob 322/2005 z 23. mája 2006, podľa § 56 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde rozsudok zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. A. G. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005, ktorá bola 16 381 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, a to 2 x 2 730 Sk a 2 x 164 Sk režijný paušál, t. j. spolu 5 788 Sk. Keďže advokátka je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 19 %, t. j. o 1 099,72 Sk, podľa § 18 ods. 3 citovanej vyhlášky a podľa § 27 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení

neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia boli priznané v celkovej sume 6 887,72 Sk.

Podanie právnej zástupkyne doručené ústavnému súdu 4. januára 2007 nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom na jeho obsah (absencia ústavnoprávneho aspektu) ako podanie relevantné pre rozhodnutie vo veci samej, a preto odmenu zaň nepriznal.

Ústavný súd vo zvyšnej časti návrhu týkajúceho sa trov konania nevyhovel.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. marca 2007